

A New Beracha When the Oleh Was Shown the Wrong Place

The ba'al koreh showed the oleh the wrong place prior to his aliya and realized it during the oleh's beracha. The ba'al koreh rolled the Torah to the correct place as the oleh continued his beracha. Should the oleh have started the beracha over?

1. בית יוסף אורח חיים סי' קמ

כתב ה"ר דוד אבודרהם ז"ל בהלכות ברכות (עמ' שיז) שכתב ה"ר גרשום ב"ר שלמה על מעשה שאירע בראש חודש טבת שמוציאים שני ספרים וטעה שליח ציבור ופתח של חנוכה ובירך הקורא עליו, והזכירוהו הציבור שטעה ובשל ראש חודש יש לו לקרות ראשונה, והפסיק וגלל ס"ת עד שהגיע לפרשת החודש. ויש מאנשי הדור שמוכחין שצריך לחזור ולברך שנית על פרשת ראש חודש, מדגרסינן בירושלמי פרק כיצד מברכין (ה"א): הדין דנסיב פוגלא ומברך עליה והוא לא אתא לידיה, צריך לברוכי עליה זמן תנינות. רצה לומר: כיון שהפסיק אחר ברכתו, שנשלו מן הקרקע, חוזר ומברך אע"פ שלא הפסיק אלא בשתיקה; וגם כן בכאן, כיון שהפסיק זמן גדול בשתיקה בעת שגלל ס"ת, הוי ליה הפסקה כגון אם הפסיק בדיבור. ועוד דגרסינן תו בירושלמי (שם): רבי זירא בעי האי מאן דנסיב תורמוסא ונפל מידיה, מהו לברוכי עליה זמן תנינות? פירוש: היו תורמוסין לפניו ונשל אחת מהן ונפלה מידו, ומיבעיא ליה אם צריך לברך פעם שניה על האחרים, ומקשי: ומה בינו לאמת המים? ומתריץ: אמרין תמן לכך כיון דעתו מתחלה, ברם הכא לא לכך כיון דעתו מתחלה. והכא נמי, כיון דלא נתכוין בברכתו על זאת הפרשה צריך לחזור ולברך. ולפי דעתו טעו: כי הטעם הראשון בטל, שהרי הירושלמי ההוא אינו עיקר, דהלכה כרבא (ברכות לט:): מברך ואח"כ בוצע, דלא חשבינן שתיקה להפסקה, לא שנה מרובה לא שנה מועטת. והטעם השני בטל ג"כ לדעת הראב"ד דפסק לקולא, והביא ראיה לדבריו דכל דמנח קמיה חיילא ברכה עליה, הכי נמי, הא ס"ת קמיה ודעתיה עליה לכל הפרשיות הכתובות בו; גם אם לא גלל אותו ס"ת עצמו שבירך עליו תחלה אלא פתח ס"ת אחר, יש פנים להיתר כי אחר שהוציאו אותם שני ס"ת יחד לקרות אותם שתי פרשיות שהם ענין היום, יש לומר דמנחי קמיה הוו ודעתיה עילויהו, וכן יצאה הוראה בחבורה בעירנו עכ"ל: והפוסקים פסקו כההיא דהדין דנסיב תורמוסא לחומרא וכמו שיתבאר בסימן ר"ו (ד"ה וז"ל שבה"ל) בסייעתא דשמיא, ולפי דבריהם בההוא עובדא דס"ת צריך לחזור ולברך, כמו שהורו אנשי הדור ההוא ודלא כה"ר גרשום ב"ר שלמה:

2. שולחן ערוך אורח חיים סי' קמ סע' ג

והעולה לקרות בתורה והראו לו מקום שצריך לקרות, וברך על התורה והתחיל לקרות, או לא התחיל והזכירוהו שפרשה אחרת צריך לקרות וגלל הספר תורה למקום שצריך לקרות בו - ו"א שאינו צריך לחזור ולברך, וי"א שצריך.

משנה ברורה שם ס"ק ט

וי"א שצריך - לברך כשקורא את הפרשה הראויה לקרות, וטעמו דבדאי לא נתכוין בברכתו רק על הפרשה שהראו לו מקודם, וע"כ צריך לברך מחדש על פרשה זו. וכתבו האחרונים דנהגין למעשה כהיש אומרים הוה. ואין נפקא מינה בין אם המקום שהראו לו מתחלה היה פרשה אחרת לגמרי או אפילו באותו סדר אלא שצריך לגלול ממקום ראשון למקום זה, בכל זה צריך לחזור ולברך דבדאי לא היה דעתו בברכתו על מה שאינו מגולה לפניו [ח"א ושאר אחרונים], והמקיל שלא לחזור ולברך באם היה המקום שהראו לו באותו סדר של שבוע זו אף שצריך לגלול ממקום למקום, אין מוחין בידו דיש לו על מי לסמוך. ואם פרשה זו הראויה לו לקרות היה גם כן מגולה לפניו בעת שהראו לו המקום הראשון, בזה הסכים הט"ז וש"א דאין צריך לחזור ולברך דעתו היה על כל מה שמגולה לפניו, ואפילו אם המקום שהראו לו מתחלה היה מסדר שבוע העבר כיון שגם מסדר של שבוע זו מגולה לפניו, דעתו על כל מה שמגולה; ואין לחלק בין אם הפרשה הראויה היה בעמוד זה או בעמוד השני, דמסתמא דעתו על כל מה שפתוח לפניו; גם אין חילוק בין אם המקום שהראו לו היה למעלה והמקום הראוי לקרות הוא למטה או שהראו לו למטה והמקום הראוי לקרות היה למעלה, בכל ענין אין צריך לחזור ולברך כיון שאין צריך לגלול, אלא שאם הראו לו למטה והמקום הראוי הוא למעלה והוא חוזר למקום הראוי טוב שיקרא עד המקום שהראו לו בתחלה ועוד איזה פסוקים להלן:

A New Beracha When the Oleh Was Shown the Wrong Place

3. כף החיים אורח חיים סי' קמ"ט

... דעת מרן ז"ל בבית יוסף כסברא שניה דצריך לחזור ולברך כיעו"ש, וכן הוי לפי הכלל המסור בדינו דכשמביא מרן ז"ל בשולחן ערוך י"א וי"א דדעתו לפסוק כ"א בתרא ... אמנם לפי מה דקיימא לן בספק ברכות להקל אפי' כנגד מרן ז"ל ואפי' כנגד הרוב ... הכא נמי יש לפסוק כסברא הראשונה שאין צריך לחזור ולברך ...

5. משנה ברורה סימן קמ"ט

ועיין באחרונים שכתבו דכשחוזר ומברך אינו חוזר לאמירת "ברכו" כי אם הברכה בלבד, שהוא עיקר ברכת התורה:

6. שו"ת אגרות משה אורח חיים ח"א סימן לו

וכבר הוריתי בשבת מקץ בחנכה תר"פ שהיה הס"ת נגלל ב' וישלח וברך, שלא יברך פעם ב' כיון דידוע לכל שבשבת חנוכה הוא ב' מקץ אך היה סבור שהוא נגלל על מקץ, ואף שפתח, ברור שלא ראה ונמצא שהברכה היתה על מקץ, והגלילה אינה הפסק. וכן יש להורות בכל שבת כשאומר שידע איזה פרשה צריך לקרא שאין לו לברך פעם ב' דדוקא בחשב שצריך לקרות כאן במקום שהיה פתוח צריך לברך פעם ב'

4. ביאור הלכה סימן קמ"ט ג"ה "וברך על"

וברך על התורה - ואם התחיל לומר "ברוך אתה יי" ונוכח אז אם הוא מקום קרוב שאין צריך הפסק גדול עד שיגלול למקום הראוי, כגון שהוא העמוד הסמוך לו לפניו או לאחריו, אזי יראו לו מיד מקום הראוי ויסיים ברכתו, אבל אם צריך לגלול וע"י שהות הגלילה יהיה הפסק ניכר בין הזכרת השם ובין הברכה יש לו לסיים מיד "למדני חוקיך", כדי שלא יהא הזכרת השם לבטלה, ויגלול למקום הראוי, ויתחיל שנית הברכה. ואם כבר אמר ג"כ "אלוקינו מלך העולם" שאז א"א לו לסיים שוב "למדני חוקיך", אז יש לסמוך שיסיים הברכה אחר שגלל למקום הראוי אף אם יש שהות קצת לפי שהפסק שתיקה אינו חשוב הפסק כל כך [שערי אפרים]: